



## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Cvrsvs Theologici ...**

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et  
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -  
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum  
Scholasticis habent connexionem, declarantur

**Carleton, Thomas Compton**

**Leodii, 1659**

Sect. III. Vtrùm justus quando actus bonos supernaturales elicit, semper  
operetur per habitus infusos.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-13718**

principium actus supernaturalis sufficiens, tum quia principium intrinsecum & permanens per se loquendo est magis aptum, & connaturale respectu operationum.

VIII. Afferunt alii impleri præceptum in hoc casu per actum supernaturalem elicitum ab habitu spei.

Hæc tamen responsio uniuersis non satisfaci.

Tertia responsio esse potest, nil opus esse auxilio supernaturali extrinseco, vel intrinseco fluente, sed posse & tentationem vinci, & præceptum per actum etiam supernaturalem impleri per habitum spei, qui compossibilis est cum peccato mortali, & de facto manet in peccatoribus, nec unquam tollitur nisi per actum desperationis aut infidelitatis. Hæc etiam solutio plerumque sufficit; frequenter enim vincitur tentatio ex affectu spei, quia nimirum tendit ad impediendam consecutionem beatitudinis, & ex hoc affectu etiam beatitudinis præceptum impleretur, in quibus casibus uterque actus elici poterit per habitum spei, cum, ut supra diximus, ad eandem virtutem spectet bonum aliquod proficere, & malum ei contrarium vitare. Aliquando tamen contingit ut impleatur præceptum, charitatis exempli gratia, vel alterius virtutis ex affectu illius particularis virtutis, tunc ergo saltem dari debet aliud principium illius supernaturalis, & hoc quodam sit inquirimus.

SECTIO SECUNDA.

Alius modus explicandi influxum gratia habitualis in actus liberos.

I. Alius modus, quo nonnulli saluati quæ ratione præceptum hic & nunc impleatur per habitum infusos.

QUARTO itaque respondent nonnulli, etiam in hoc casu quando iustus est in potentia proxima ad peccandum, & vincit tentationem contra quameunque virtutem, vel implet præceptum, dicunt inquam, fieri actum illum supernaturalem per ipsum habitum charitatis, vel alterius virtutis moralis infusæ. Pro ejus declaratione notant, licet in justificatione peccatoris simul cum gratia infundantur semper alia dona, seu habitus infusi charitatis, & virtutum moralium, solam tamen gratiam habere physicam oppositionem cum peccato mortali, habitum verò charitatis cum illo pugnare solum moraliter, seu ex ordinatione Dei, qui nimirum statuit habitum charitatis non infundere, nisi simul cum gratia, & ut eam semper comitetur, cum tamen, inquiunt, nullam cum gratia naturalem, seu physicam habeat connexionem. Ex quo à fortiori sequitur habitus infusos virtutum moralium non habere physicam repugnantiam cum peccato mortali, maxime cum sint imperfectiores fide & spe, quæ remanent in peccatoribus.

II. Dicunt proinde aliqui, si homo illo instanti non sit peccator, Deum conseruare habitum charitatis; si minus, dare illi auxilium extrinsecum.

Hoc ergo posito dicunt Deum, qui per scientiam median cognoscit quid in quibuscunque circumstantiis factura sit humana voluntas, videre utrum quando homo constituitur proxime potens ad peccandum, & merendum, sit peccator necne, si non sit peccator, constitui eum dicunt potentem ad actus illos supernaturales eliciendos per ipsos habitus charitatis, ac virtutum moralium. Unde, inquiunt, etsi in primâ infusione gratia sit prior habitu charitatis, ac religionis, & radix illorum moralis, non physica, in conseruatione tamen gratia est iis posterior. Si autem videat Deus cum in his circumstantiis peccaturum, tunc illo instanti conseruet ipsi auxilium extrinsecum æqualis intentionis cum habitu charitatis vel alterius virtutis, qui habitus hic & nunc fuisset

operaturus; & per hoc auxilium constituitur homo potens ad implendum præceptum, aut tentationem vincendam per actum supernaturalem. Nec adeo mirum hoc esse debet, cum semel tantum uni iusto hoc contingat, imò nec sit necessarium ut semel contingat, cum frequenter sufficiat habitus spei, juxta dicta sectione præcedente.

Voluntas ergo ex natura sua & potestate antecedente, componi posset cum peccato mortali; non tamen potestate consequente, & suppositâ lege Dei, qui decrevit tunc solum infundere, aut conseruare habitum charitatis, quando voluntas non esset peccatura. Neque hoc magis tollit libertatem, quam præfinitio, cum per hoc non tollatur concursus Dei indifferentis, nec enim inter se pugnant decretum simpliciter antecedens indifferens ad actum & negationem actus, & aliud decretum non simpliciter antecedens, quo efficaciter vellet actum, hæc namque duæ voluntates sibi inuicem non contradicunt, Volo ut istud hic & nunc facias, Volo ut possis facere contrarium; imò de facto Deus antecederet vult omnes homines saluos fieri, & tamen consequenter vult multos damnare: sic etiam habet voluntatem antecedentem, qua paratus est hoc instanti concurrere cum Petro ad actum bonum & peccatum, nihilominus in eodem instanti complacet efficaciter in actu bono tunc elicit; & talis naturæ est illa complacentia, ut componi cum eâ nequeat peccatum, sicut nec componi potest cum scientiâ visionis, quam sequitur. Dices: hæc volitio, seu delectatio est consequens, sicque nil mirum quod non tollat libertatem. Contra: voluntas etiam conseruandi habitum charitatis non est pure antecedens, sed aliquo modo consequens, cum supponat actum bonum aliquo modo futurum, ut latius dictum est Disp. 25. de animâ in simili, cum de præfinitione actus liberi, & supra Disp. 24. sect. 7. dum de scientiâ conditionatâ.

Hæc etiam responsio suam habet probabilitatem, & sustineri non incommode posset, sed quia supponit charitatem & habitus infusos non dependere à gratiâ ex natura sua, sed ex ordinatione tantum diuinâ, nec gratiam esse radicem eorum physicam, sed solum morale, aliam hic solutionem subijciam, stabilitis à nobis in Philosophiâ principis conformiorem.

SECTIO TERTIA.

Utrum iustus quando actus bonos supernaturales elicit, semper operetur per habitus infusos.

RATIO difficultatis proposita est Sect. primâ, pro illo scilicet instanti, quo iustus simul proxime potens est ad bene operandum supernaturaliter, & ad peccandum.

Pro resolutione notandum cum Suario lib. 2. de Gratiâ, cap. 23. num. 19. & aliis, circa eandem materiam, in qua versantur actus supernaturales, actus etiam in substantiâ naturales versari posse: unde quando voluntas est indifferens ad actum bonum supernaturalem, & actum malum contrarium, habet etiam potentiam ad actum bonum naturalem, qui ferri possit in idem objectum cum actu supernaturali: ex quo sequitur rectè intelligi

III. Afferunt hi autem, charitatem posse antecederet componi cum peccato mortali.

Desperatio inuicem antecederet paratus est concurrere cum Petro ad actum bonum & peccatum in eodem instanti re alia.

IV. Hæc solutio est probabilis, aliam tamen probabilitatem subijciam.

telligi quo pacto actus hic & nunc malus esse possit indifferens, absque eo quod ullo modo respiciat auxilium supernaturale, salvatur siquidem illius indifferencia, seu libertas per ordinem ad potentiam faciendi actum naturalem contrarium. Quare, licet actus supernaturalis supponat principium actus mali, actus tamen malus non supponit per se principium actus supernaturalis, seu auxilium superioris ordinis, cum aliunde sufficienter salvetur ejus libertas, per potentiam scilicet in homine ad eliciendum actum bonum naturalem.

*Libertas a-  
ctus mali  
salvatur per  
potentiam  
ad actum  
naturalem  
contrarium.*

**III.**  
*Quicquid  
cum poten-  
tia concur-  
rere ad ope-  
rationem  
aliquam po-  
test, non de-  
bet potentia  
coexistere  
positivè.*

*Simulitas  
coexistentia  
& verifican-  
tionis.*

Notandum secundò non omnia illa, vel quæ ad operationem aliquam requiruntur, vel quæ saltem cum potentia aliqua concurrere possent ad operationem, debere necessariò eidem potentia coexistere positivè, ut aiunt, seu simul cum eâ componi absolute & formaliter in eodem tempore & loco, sed sufficit interdum ut existant præcisiivè, ita scilicet ut immediatè extiterint, & nihil sit quod antecedenter eorum destructionem postulet. Quod ergo dici solet potentiam liberam esse, quæ habet omnia requisita ad agendum & non agendum, intelligi potest vel de similitate coexistentia, vel verificationis, quod postremum de iis solis ad agendum requisitis verum est, quæ voluntas possit à se abjicere per hoc quod non operetur: si enim id quod requiritur ad operandum sit ejusmodi, ut voluntas non operando possit illud in hoc instanti abjicere, non requiritur, imò nec potest tunc esse illius existentia, nisi præcisiivè, à loco scilicet & tempore præcise.

**IV.**  
*Hoc princi-  
pium ostendit  
primò in actu  
libero, qui est  
causa mate-  
rialis dura-  
tionis à se  
distincta.*

Quod autem fieri possit ut aliquid ita sit requisitum ad operandum, ut ipso facto quod non operetur, destruatur, patet primò in communi sententiâ distinguente durationem à re durante, in qua sententiâ actus liber est quid requisitum, imò causa materialis durationis B. exempli gratiâ ejusdem actus, & posito quod extiterit actus in instanti A, & nihil sit quod illius destructionem exigat, habet sufficientem aptitudinem simul cum voluntate ad durationem B. producendam, quam tamen durationem ipso facto quod actus non producat, ipse destruit, conservari quippe actum illum sequente instanti nihil aliud est, quam novam illius durationem producere.

**V.**  
*Magis ad-  
huc aperit  
hoc probat  
in eo, qui  
habens  
intensum  
habitum  
viti, elicit  
intensum a-  
ctum virtu-  
tis contra-  
ria.*

Clarius fortasse hoc constat in eo qui in instanti A. habet intensum habitum iræ verbi gratiâ, & in instanti B. elicit intensum actum patientiæ, habens nihilominus cogitationem sufficientem ad eliciendum actum iræ, in hoc casu magnâ saltem ex parte destruitur in instanti B. habitus ille iræ per habitum patientiæ tunc inductum, & tamen habuit sufficientem existentiam ad operandum in instanti B. & ad actum intensum iræ producendum, cum ut supponimus, actum patientiæ liberè tunc homo ille exerceat, & loco illius si voluisset potuisset per habitum iræ elicere actum iræ, quem si eliciisset, durasset habitus iræ illo etiam instanti B. ergo ad operandum non requiritur semper antecedenter positiva existentia, seu coexistentia respectu illius instantis, sed sufficit præcisiiva, & dependenter ab ipsâ operatione acquiritur hic & nunc durationem & coexistentiam respectu instantis B. Dicit autem nequit habitum iræ, odii aut alterius viti, ut operari possit in instanti B. requirere pro priori durationem, per quam actu & positivè coexistat illi instanti; sic enim non esset hic homo indifferens illo instanti ad eliciendum tunc actum patientiæ, cum actus

*Si habitus  
iræ ut ope-  
ratur in instan-  
ti B. debeat  
in illo instan-  
ti pro priori  
existere; er-  
go non potest  
illo instanti  
Petrus elice-  
re intensum  
actum pa-  
tientia.*

patientia, præsertim intensus, primo instanti quo est, inducat partem etiam notabilem habitus patientiæ, & habitum contrarium diminuat; quem tamen illo instanti diminueri non posset, si supponeretur habitus ille iræ positivè tunc durans.

Nec in rebus tantum physicis hoc verum habet, sed etiam in moralibus: sic enim, ut alia omit- tam, qui in instanti B. destruit physicè rem suam, equum scilicet aut ovem, non habet illo instanti positivè dominium illius rei, cum fundamentum domini, nempe res ipsa tunc non sit, quod autem non est, non potest esse ullius, cum possessio necessariò supponat rem possessam existeri. Unde etiam eodem instanti quo dominus moritur, servus desinit esse servus, sicut & dominus instanti quo moritur servus, cum lumine naturæ constare videatur, servum alicujus esse servum, & dominum alicujus dominum. Pro aliquo tamen priori potuisset homo ille aliter de hoc equo destructo disponere, in usum scilicet proprium, quod si fecisset, dominium ejus in instanti illo retinuisset, quod nihilominus jam una cum re destruxit; ergo aliquid præcisiivè solum se habens respectu alicujus instantis, sufficienter extitit ad operandum in illo instanti, etsi positivè in illo instanti destruat.

**VI.**  
*In rebus mo-  
ralibus ad  
moralem  
operationem  
sufficit exi-  
stentia præ-  
cisiiva.*

*Si Petrus  
equo illo in  
suum com-  
modum usus  
fuisset, do-  
minium du-  
rasset.*

Dices: quod est pro aliquo priori manere debet toto instanti reali; ergo, &c. Respondetur distinguendo antecedens: quod est pro aliquo priori positivè, concedo; præcisiivè, nego. Notanda itaque imprimis differentia inter hæc duo, potentia, seu potestas moralis, vel physica est in hoc instanti, & est sufficienter ad operandum in hoc instanti, quod semper habendum præ oculis; facile siquidem confunduntur instantia realia cum instantibus rationis.

**VII.**  
*Quod pro  
aliquo prio-  
ri existit po-  
sitivè, ma-  
nere debet  
toto instan-  
ti reali, non  
quod existit  
tantum præ-  
cisiivè.*

Dicimus itaque ad hoc ut aliquid sit sufficienter ad operandum in hoc instanti, non requiri ut existat positivè in hoc instanti, seu actu habens hanc durationem, sed ut extiterit immediatè ante, nihilque sit quod ejus destructionem antecedenter exigat, ut jam ostendimus de habitu iræ: unde operando cum voluntate statuetur pro aliquo posteriori in hoc instanti. Existere autem præcisiivè aliquid in hoc instanti tunc dicitur quando extitit immediatè ante, & præcise ab existentia seu duratione in hoc instanti, & etiam ab illius negatione.

**VIII.**  
*Quæ exi-  
stentia re-  
quiritur,  
ut aliquid  
aptum sit ad  
operandum.*

Hoc ergo posito, probabile existimo licet habitus charitatis & alii infusi, non solum connaturaliter supponant gratiam habitualem, sed etiam cum eâ identificentur (quod multi affirmant de habitu charitatis) adhuc posse justum, quando est in potentia proxima ad peccandum vincere tentationem, & præceptum implere per habitus infusos, qui ut operentur in hoc instanti, non requiruntur ut prius ad operationem existant in hoc instanti, sed sufficit eos immediatè ante extitisse in instanti præcedente, & præcise se habere respectu hujus instantis, modo jam dicto. Unde si voluntas iis tunc utatur, & per eos tentationem vincat, vel impleat præceptum, addetur habitibus hæc nova duratio, sin minus, sed peccet, destruentur: pro illo autem priori præcise ad conservationem & destructionem.

**IX.**  
*Ex dictis ha-  
betur quo  
pacto justus  
in potentia  
proxima pec-  
candi, serva-  
re possit præ-  
ceptum per  
habitus in-  
fusos.*